

[Formanden]

Forslag til lov om ændring af lov om fritidsundervisning m. v. (Lovforslag nr. L 150).
Eksemplarer vil blive omdelt.

Skriftlig fremsættelse af forslag:

Ministeren for kulturelle anliggender (Lise Østergaard):

Herved tillader jeg mig at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om folkebiblioteker m. v.

(Lovforslag nr. L 228).

Ved lov nr. 280 af 16. juni 1980 blev revisionen af folkebiblioteksloven (lovbekendtgørelse nr. 600 af 9. december 1975, som ændret ved lov nr. 212 af 18. maj 1977), som ifølge sit indhold skulle revideres i folketingssamlingen 1979-80, udskudt til folketingsamlingen 1980-81.

Baggrunden for denne udskydelse var et ønske om, at den gennemgribende undersøgelse og behandling af hele biblioteksområdet, som lå til grund for bibliotekskommissionens arbejde, et arbejde, der afsluttedes med offentliggørelse af en betænkning i november 1979, måtte blive behandlet grundigt i ministeriet, efter at man i løbet af 1980 havde modtaget svar på en mere generel høring af berørte ministerier, organisationer og institutioner.

På basis af disse udtalelser har ministeriet udarbejdet udkast til en bibliotekslov, som er forhandlet med en snævrere kreds af ministerier og organisationer. Der er fra flere kredse udtrykt ønske om at forlænge forhandlingsfasen med henblik på at skaffe politisk klarhed over indholdet af det endelige lovforslag, der skal forelægges for det høje folketing.

Som det fremgik af den skriftlige del af statsministerens åbningsredegørelse i oktober 1980, forventede man et forslag til en bibliotekslov fremsat sidst i indeværende folketingssamling med henblik på en genfremsættelse i samlingen 1981-82. En egentlig udvalgsbehandling ville derfor først kunne påbegyndes i folketingsamlingen 1981-82.

For at imødekomme det fremsatte ønske om at udstrække forhandlingerne med bl. a. Kommunernes Landsforening og Amtsrådsforeningen over en længere periode med henblik på – om muligt – at tilgodese de forskellige interesseområder har jeg ønsket at

udskyde fremsættelsen af forslaget til en ny lov om biblioteker til begyndelsen af samlingen 1981-82.

Det er min opfattelse, at folketingsudvalget herved vil blive lettet i sit arbejde, idet en række af de problemer, vi står over for i dag, i løbet af sommeren kan forventes at være afklaret, og at den tid, der vil være til rådighed for forslagens behandling i udvalget, ikke vil blive afkortet som følge af udskydelsen. Lovens ikrafttræden skulle som tidligere planlagt ske med virkning fra den 1. januar 1983.

Overgang til bloktilskud vil således kunne ske på samme tidspunkt som forudsat ved vedtagelsen af revisionsudskydelsesloven i juni 1980, og folkeskolelovens § 17, stk. 2 og 3 (lov nr. 313 af 26. juni 1975), om overførsel af skolebibliotekerne til undervisningsministeriets ressort vil ligeledes kunne træde i kraft på dette tidspunkt som forudsat.

Dispositionssummen til støtte af biblioteker i områder, hvor biblioteksvæsenet ikke er fuldt udbygget, jævnfør lovens § 5, stk. 5, som er foreslået ændret ved forslaget om af denne sum at kunne yde tilskud til lydavisere (forslag til lov om ændring af lov om folkebiblioteker m. v. L 195), vil ligeledes blive opretholdt med de besparelser, der er aftalt.

Med henvisning til ovenstående skal jeg anmode om tingets velvillige og hurtige behandling af det fremsatte lovforslag.

Skriftlig redegørelse:

Redegørelse af 14. maj 1981 om overskudsdeling for lønmodtagere.

(Redegørelse nr. VIII).

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Danmark gennemlever – som resten af verden – en krise, der medfører arbejdsløshed og svære belastninger for befolkningen i form af utryghed og sænkning af den almindelige levestandard. En løsning af krisens problemer vil fordrer betydelige ofre af brede grupper og stille store krav til befolkningens sammenhold og forståelse. I modsat fald vil resultatet let blive spændinger mellem de enkelte befolkningsgrupper – herunder også mellem ejerne af erhvervsvirksomhederne og

[Arbejdsministeren]

deres ansatte. En sådan udvikling vil være dybt uheldig – netop i en krisetid.

Når regeringen derfor nu indbyder folketingets partier til en drøftelse af en ejendomsretsreform baseret på en deling af virksomhedernes overskud, skyldes det ønsket om at undgå en splittelse i befolkningen og at bidrage til en konstruktiv løsning af det danske samfunds kriseproblemer. I den forbindelse må virksomhedernes mulighed for indtjening forbedres. Flere indtægter i erhvervslivet er forudsætning for en øget investeringsaktivitet, der er til fordel for alle, men som også forudsætter, at alle medvirker hertil.

Det vigtigste middel til at afhjælpe arbejdsløshed og voksende gældsætning over for udlandet er en øget produktion. Derfor må kræfterne samles om at skabe betingelserne herfor.

Også lønmodtagerne må yde deres bidrag.

I disse år stilles der krav til de ansatte om en effektiv indsats i virksomhederne, samtidig med at deres muligheder for at få opfyldt deres ønsker om lønforhøjelser og andre forbedringer er begrænsede. For at sikre at en forbedret indtjening i virksomhederne ikke fører til øget gevinst for de enkelte virksomheder på de ansattes bekostning og således medvirker til at skabe en kløft mellem virksomhedsejerne og lønmodtagerne, må resultatet af denne indsats udmøntes til gavn for begge parter.

Lønmodtagerne har en vigtig rolle i virksomhedernes fortsatte udvikling. De nyligt overståede overenskomstforhandlinger på arbejdsmarkedet er netop udtryk for lønmodtagernes forståelse for nødvendigheden af en forøget konkurrenceevne og indtjening i erhvervslivet. I det daglige samarbejde på virksomhederne bidrager de ansatte aktivt til en løsning af problemerne. De fleste virksomheder har haft stor glæde af det samarbejde og den viden og fantasi, som de ansatte lægger for dagen.

Regeringen har det klare indtryk, at denne forståelse for den enkelte virksomheds problemer også eksisterer, når det gælder behovet for den aktive erhvervspolitik, der må føres for at bedre vilkårene for både landbruget og byerhvervene. Dette sker både i form af målrettet erhvervsfremme og i form af skattelettelser for erhvervslivet. Ud over som skatteydere at bidrage til erhvervslivets

udvikling har lønmodtagerne gennem de senere års indkomstpolitiske lovgivning været stærkt medvirkende til den skete forbedring af konkurrenceevnen.

Foranstaltninger, der øger opsparingen i samfundet, vil være nødvendige for at finansiere industriens og de øvrige erhvervs investeringsbehov. Nødvendigheden af en sådan forøget opsparing vil kunne accepteres af befolkningen, også selv om det på kort sigt medfører begrænsninger i privatforbruget, forudsat at resultatet bliver øgede investeringer. En yderligere betingelse for befolkningens accept vil være, at der tages skridt til en mere ligelig formuefordeling. Lønmodtagerne, der bidrager til de nødvendige investeringer til forøgelse af produktion og beskæftigelse, bør også se resultatet heraf.

Som nævnt yder lønmodtagerne vigtige bidrag til virksomhedernes udvikling, og det er derfor naturligt, at de inddrages mere aktivt i løsningen af virksomhedernes problemer.

Gennem de senere år er der sket visse fremskridt for lønmodtagernes medindflydelse. Det gælder den øgede medarbejderrepræsentation i aktie- og anpartsselskabers bestyrelser, det gælder vedtagelsen af arbejdsmiljøloven, og det gælder den nye hovedaftale og teknologiaftale på arbejdsmarkedet. Denne bestemmelsesret bør styrkes med den indflydelse, der er baseret på egentlig medejendomsret. Lønmodtagerne skal være med til at eje og derigennem med til at bestemme og med til at dele ansvaret for de vigtige beslutninger, der sker vedrørende deres arbejdspladser.

I mange sammenhænge arbejdes der med spørgsmålet om lønmodtagernes andel i kapitaldannelsen. I flere os nærtstående lande er spørgsmålet aktuelt. I *Sverige* foregår der en omfattende debat om oprettelse af lønmodtagerfonde. I *Frankrig* har man i mange år haft og for nylig udvidet overskudsdeling på større virksomheder, og i *Holland* har man gennemført en overskudsdelingsordning. I *Vesttyskland* er man i færd med at styrke den mangeårige medbestemmelsesordning for lønmodtagerne gennem en overskudsdelingsordning. I *EF* arbejder Kommissionen med et udspil om lønmodtagernes andel i kapitaldannelsen. EF-Kommissionen peger specielt på, at det kunne være ønskeligt for fremtiden blandt andet at udarbejde ordninger

[Arbejdsministeren]

for lønmodtagernes andel i kapitalen i form af at lade lønmodtagerne få del i virksomhedens værdiforøgelse, overskud eller kapital. I 1979 udtalte Kommissionen, at hvis man under de nuværende forhold henstiller til arbejdstagerne, at de udviser en vis tilbageholdenhed med hensyn til forhøjelse af deres løn, således at virksomhederne på ny får opbygget deres investeringskapacitet, må disse arbejdstagere til gengæld herfor også have andel i de produktionsmidler, som skabes i kraft heraf.

I *OECD*, hvor man har gennemgået den danske økonomi i juli 1980, peges der på nødvendigheden af at indføre overskudsdeling som et middel til at opnå forståelse for den nødvendige indkomspolitik, der må føres i de kommende vanskelige år. Også *det økonomiske råds formandskab* peger i deres redegørelse fra december 1980 på, at kraftige stigninger i investeringerne er en forudsætning for at bringe arbejdsløshedstallene ned, og formandskabet udtaler, at ejendomsretsforholdene i forbindelse med denne kapitaltilvækst må løses.

Forståelsen for en deling af den fremtidige værditilvækst i virksomhederne rækker imidlertid længere. Flere *politiske partier* har tilkendegivet interesse for overskudsdeling. Der har været udbredt forståelse for, at lønmodtagerne for fremtiden må have del i de overskud, virksomhederne henter hjem. En undersøgelse foretaget af medarbejdere ved institut for statskundskab ved Århus universitet viser, at der er bred folkelig interesse for et forslag om obligatorisk deling af overskuddet. Undersøgelsens resultat kan ikke tages til indtægt for et enkelt forslag, men det viser, at den danske befolkning mener, at det er vigtigt, at de ansatte har afgørende indflydelse på deres egen arbejdssituation, og at den eksisterende skævhed i formuefordelingen skal formindskes. Netop spørgsmålet om en mere ligelig formuefordeling og en mere ligelig fordeling af indflydelsen på arbejdspladserne er af væsentlig betydning.

Regeringen finder, at tiden nu er inde til, at folketinget drøfter, på hvilket grundlag ønsket om medejendomsret, baseret på en overskudsdelingsordning, kan gennemføres.

Regeringens udgangspunkt for en sådan afklaring er beslutningsforslaget fra december 1979 om medejendomsret og medbestemmelse (indførelse af overskudsdeling).

Det første hovedprincip for den foreslåede ordning er, at lønmodtagerne sikres en *andel i overskuddet*. Virksomhederne skal yde bidrag til ordningen i forhold til deres regnskabsmæssige overskud. Netop en finansiering af en medejendomsretsordning, der bygger på overskudsdeling, sikrer, at virksomhedernes bidrag automatisk tilpasses deres indtjeningsevne. En forudsætning for at kunne dele overskuddet er, at man ved, hvilket overskud der skal deles. I dag er kravet, at regnskaberne skal følge god forretningsskik ved opgørelsen af de indre værdier. Både i EF og herhjemme arbejdes der med en regnskabsreform, der vil gøre det lettere at opgøre regnskaberne på et ensartet grundlag.

Det andet hovedprincip er, at der skal være tale om en *fælles ordning*. Ordningen skal derfor omfatte alle overskudsgivende virksomheder og være fælles for lønmodtagerne.

Erfaringerne her i landet og i udlandet med frivillige ordninger for overskudsdeling tyder på, at de sjældent får større udbredelse. Dette fremgår af de analyser, der blev udarbejdet af udvalget om lønmodtagernes medejendomsret i 1978. Derfor er en obligatorisk overskudsdeling nødvendig. Heri ligger ikke en kritik af de allerede eksisterende ordninger, der er etableret på frivilligt grundlag. Tværtimod må der i en indkøringsperiode være mulighed for en smidig tilpasning af sådanne ordninger til det generelle system.

At ordningen skal være fælles, betyder også, at det er lønmodtagerne, der i fællesskab skal eje overskudsandelene. Dette betyder ikke et forbud mod individuelle bonusordninger el. lign., der fortsat vil være et overenskomstanliggende.

Det tredje hovedprincip er, at ordningen skal tilskynde til en *ændring i de bestående ejendomsretsforhold*. Derfor skal de opsamlede midler som udgangspunkt placeres som ansvarlig ejerkapital i de virksomheder, hvor midlerne kommer fra, og hvor ledelse og ansatte kan blive enige om det. Dette sker i form af oprettelse af en *virksomhedsfond*, der skal ledes af de ansatte på den enkelte virksomhed. Der er således tale om frivillighed for så vidt angår placeringen af lønmodtagerkapitalen. Ordningen er virksomhedsorienteret, idet den tilskynder ledelsen til at blive enig med de ansatte om at lade pengene blive stående i virksomheden og dermed styrke de ansattes medejendomsret. Overskuds-

[Arbejdsministeren]

delingsordningen indeholder ikke et forslag om tvungen genplacering. Genplaceringen i virksomhederne sker udelukkende ved frivilligt indgåede aftaler. Den ansvarlige lønmodtagerkapital giver automatisk lønmodtagerne andel i værditilvæksten i virksomhederne.

Som nævnt er virksomhedsfondene baseret på enighed mellem virksomheden og de ansatte. I de tilfælde, hvor der ikke kan opnås en sådan enighed, er det vigtigt, at det sikres, at overskudsandelen alligevel kanaliseres ud i erhvervslivet. Dette formål foreslås varetaget gennem oprettelsen af en *fællesfond*, der ejes og styres af alle lønmodtagere. Herved sikres det, at ordningen bliver solidarisk, dvs. til gavn for lønmodtagerne uanset ansættelsessted. Når alle lønmodtagere må være med til at løse den økonomiske krise, er det rimeligt, at de også er omfattet af overskudsdelingsordningen. Ud fra samme hovedsynspunkt skal fællesfondens ledelse være bredt sammensat, og dens indflydelse skal delegeres ud til de ansatte på de virksomheder, hvor fonden har placeret sine midler.

Al lønmodtagerkapital – også fra fællesfonden – skal som nævnt kanaliseres tilbage til virksomhederne til fremme af investeringer, produktion og beskæftigelse. Det sker ved anbringelse af ansvarlig kapital, som ikke skal tilbagebetales, men forblive i virksomhederne, og det sker ved at støtte oprettelsen af nye virksomheder og udviklingen af nye produkter samt fremme lønmodtagernes muligheder for selv at overtage deres virksomheder. Derudover vil det påhvile fællesfonden at gennemføre et omfattende oplysnings- og analysearbejde for at styrke lønmodtagernes indflydelse på virksomhederne.

Overvindelsen af det danske samfunds kriseproblemer kræver nytænkning. Uden en vilje til at gennemføre positive reformer af tilvante strukturer vil det være vanskeligt at komme igennem vanskelighederne, hvis det skal undgås, at byrder overvæltes på de svageste grupper, og hvis det skal sikres, at der indbygges et fremtidsperspektiv i de valgte løsninger.

Regeringen tillægger det derfor afgørende betydning, at drøftelsen om lønmodtagernes medejendomsret og medindflydelse baseret på overskudsdeling på ny igangsættes mellem folketingets partier og i offentligheden.

Den videreudvikling af vores demokratiske styreform, der her lægges op til på det

økonomiske område, kan kun gennemføres i en dialog mellem forskellige samfundsgrupper og politiske anskuelser.

Tiden er nu inde til at finde frem til det fælles grundlag, der kan danne baggrund for lovgivning.

Regeringen indbyder derfor alle til et åbent og fordomsfrit samarbejde om en snarlig løsning af denne vigtige opgave.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Tredje behandling af:

Forslag til lov om ændring af ligningsloven. (Lejeværdi af egen bolig m.v. i 1981).

(Lovforslag nr. L 198. Fremsat 1/4 81. Første behandling 7/4 81. Betænkning 6/5 81. Anden behandling 12/5 81).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Glistrup (FP):

Fremskridtspartiet opfordrer folketinget til at stemme nej til, at de, der bor i parcelhuse og ejerlejligheder, fra 1981 skal udsættes for den brandskatning, som det foreliggende lovforslag er udtryk for. Vi kan ikke godtage den undskyldning, vi har hørt fra forligspartierne, centrum-demokraterne, kristeligt folkeparti, de radikale og socialdemokratiet, om, at det ikke bliver værre, end det var i 1980.

For det første er situationen den, at man i forvejen som følge af de enorme lift, der skete ved det røde forlig, der ligger til grund for 1980-beskatningen, kom op på et alt, alt for højt niveau, og det kan ikke være meningen, at man skal fortsætte med dette alt, alt for høje niveau i 1981.

Men dertil kommer, at det reallønsfald, som er blevet resultatet af den førte forligspolitik, bl.a. forhøjelserne af benzin- og olieafgifterne, som har presset udgifterne op for dem, der bor i eget hus, nu er blevet så brutalt og så hårdt, efterhånden som det er kommet til at virke længere og længere – og det kommer altså til at virke for et helt år endnu, nemlig for 1981 – ikke er acceptabelt. Det er ikke acceptabelt, at noget så fiktivt som leje-